

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Γ΄ ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΑ 15 ΙΟΥΝΙΟΥ 2015
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να αιτιολογήσετε με συντομία:

- α. Την απογοήτευση αστών και διανοουμένων, κατά την περίοδο της διακυβέρνησης της χώρας από τον Χαρίλαο Τρικούπη.
(μονάδες 5)
- β. Την προτεραιότητα που δόθηκε στην εγκατάσταση των προσφύγων στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη.
(μονάδες 5)
- γ. Την καλλιέργεια του μίσους από την πλευρά των αντιβενιζελικών εναντίον των προσφύγων.
(μονάδες 5)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Το 1875 ο Θ. Δηλιγιάννης παρουσίασε ένα συστηματικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού της χώρας.
- β. Η σύγκρουση των αντιβενιζελικών κομμάτων με τους Φιλελευθέρους τα οδηγούσε σε διαρκώς συντηρητικότερες θέσεις.
- γ. Η ανταλλαγή των πληθυσμών μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας (1923) έγινε με κύριο κριτήριο το θρήσκευμα.
- δ. Η ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα πραγματοποιήθηκε το 1897.
- ε. Στην Ευρώπη πρωτεργάτης του αγώνα για την αυτονομία του Πόντου ήταν ο Κ. Κωνσταντινίδης.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Να αναφερθείτε στα οφέλη της Ελλάδας από τους Βαλκανικούς πολέμους, καθώς και στα προβλήματα που προέκυψαν από την ενσωμάτωση των νέων περιοχών στη χώρα.

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Β2

Τι γνωρίζετε για τη διοίκηση της Τραπεζούντας από τον μητροπολίτη Χρύσανθο την περίοδο 1916-1918;

Μονάδες 10

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα Α και Β, να απαντήσετε στα ερωτήματα:

- α. Τι γνωρίζετε για την ίδρυση της Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων (Ε.Α.Π.), το σκοπό της και τα μέσα που της διατέθηκαν από την τότε ελληνική κυβέρνηση για την επίτευξη του σκοπού της;
(μονάδες 15)
- β. Ποιο ήταν το βασικό της πλεονέκτημα έναντι οποιουδήποτε άλλου φορέα ασχολήθηκε με το ίδιο ζήτημα;

(μονάδες 10)
Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

Μετά τη μικρασιατική ήττα και την άφιξη των προσφύγων η ανάγκη εξασφάλισης εξωτερικού δανείου (ή δανείων) έγινε ακόμη μεγαλύτερη. Η κρίσιμη κατάσταση όμως της ελληνικής οικονομίας που υπαγόρευε την ανάγκη αυτή δεν αποτελούσε εχέγγυο¹ για τους υποψήφιους ξένους πιστωτές. [...]

Το 1924, μετά από επίμονες διαπραγματεύσεις, συνάφθηκε δάνειο [...]. Αν και οι όροι δεν ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκοί για την Ελλάδα, οι πιεστικές ανάγκες των προσφύγων δεν επέτρεπαν δισταγμούς και αναβολές στην αποδοχή του δανείου.

Η διαχείριση του δανείου ανατέθηκε στην Επιτροπή Αποκατάστασης Προσφύγων (Ε.Α.Π.), αυτόνομο οργανισμό που ιδρύθηκε βάσει του πρωτοκόλλου της 28^{ης} Σεπτεμβρίου 1923 της Γενεύης. Τη διοίκηση της Ε.Α.Π. ανέλαβαν δύο Έλληνες, διορισμένοι από την ελληνική κυβέρνηση, και δύο ξένοι [...], διορισμένοι από την Κ.Τ.Ε. (Κοινωνία των Εθνών). Πρώτος πρόεδρος της επιτροπής ορίστηκε ο Henry Morgenthau (μέλος του Συμβουλίου του ιδρύματος Περιθάλψεως της Μέσης Ανατολής, πρώην πρεσβευτής των Η.Π.Α. στην Κωνσταντινούπολη) και μέλη: ο εκπρόσωπος της Τράπεζας της Αγγλίας John Campell και οι Στέφανος Δέλτας και Περικλής Αργυρόπουλος. [...]

Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, *Νεώτερος Ελληνισμός από το 1913 ως το 1941*, τ. ΙΕ΄, Εκδοτική Αθηνών, 2008, σ.301.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Στον αγώνα αυτόν για την εγκατάσταση των προσφύγων βρήκε το ελληνικό κράτος πολύτιμο επίκουρο την Κοινωνία των Εθνών. Αυτή θέτει στη διάθεσή του τα κατάλληλα πρόσωπα, μορφωμένους τεχνικούς και οικονομολόγους, και την ηθική της ενίσχυση για να βοηθήσουν την Ελλάδα στο τεράστιο έργο της αποκαταστάσεως. Έτσι συνάπτεται το δάνειο των 12.300.000 λιρών και ιδρύεται ο διεθνής οργανισμός Επιτροπής Αποκαταστάσεως Προσφύγων (Ε.Α.Π.), ο οποίος σε συνεργασία με τις ελληνικές αρχές περάτωσε το έργο του μέσα σε 7 χρόνια (τέλη Νοεμβρίου 1923 – τέλη 1930). Κανένα παρόμοιο παράδειγμα δεν υπήρχε ως τότε στην ιστορία μιας τόσο εκτεταμένης αποκαταστάσεως προσφύγων. [...]

Α. Βακαλόπουλος, *Νέα Ελληνική Ιστορία*, Θεσσαλονίκη 1991, εκδ. Βάνιας, σ. 382.

¹ εχέγγυο: ό,τι αποτελεί εγγύηση, ό,τι δίνει τη βεβαιότητα για ένα επιθυμητό αποτέλεσμα, για μια ευνοϊκή εξέλιξη.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα παρακάτω κείμενα Α, Β και Γ, να απαντήσετε στα ερωτήματα:

α. Ποιες ήταν οι προγραμματικές θέσεις του Ελ. Βενιζέλου, όπως διατυπώθηκαν στο λόγο του της 5^{ης} Σεπτεμβρίου 1910, και ποιες οι βασικές θέσεις της *Κοινωνιολογικής Εταιρείας*;

(μονάδες 15)

β. Πώς αποτυπώθηκαν οι θέσεις του Ελ. Βενιζέλου και της *Κοινωνιολογικής Εταιρείας* στην Αναθεώρηση του Συντάγματος του 1911 και στο νομοθετικό έργο της κυβέρνησης Βενιζέλου κατά την περίοδο 1910-1912;

(μονάδες 10)

Μονάδες 25

ΚΕΙΜΕΝΟ Α

[...] Από το μπαλκόνι του «Grand Hôtel» στην Πλατεία Συντάγματος [ο Ελ. Βενιζέλος] εκφώνησε στις 5 Σεπτεμβρίου την πασίγνωστη εκείνη προγραμματική ομιλία με την οποία παρουσιάστηκε ως «σημαιοφόρος νέων πολιτικών ιδεών» και όχι ως αρχηγός ενός νέου κόμματος [...].

[Στην ομιλία του] εντυπωσιάζει αμέσως η κυριαρχία των πλευρών του τεχνικού εκσυγχρονισμού του πολιτικού συστήματος και η προσπάθεια να σταθεροποιηθεί αυτό το πολιτικό σύστημα μέσω της περιορισμένης εξισορρόπησης των συμφερόντων των μεσαίων και των κατώτερων κοινωνικών ομάδων. [...]

Το δεύτερο μέρος της προγραμματικής του ομιλίας, με το οποίο ο Κρης πολιτικός παρουσίασε τους πολιτικούς του στόχους, επιβεβαιώνει τη διαπίστωσή μας: με την αναθεώρηση του συντάγματος, είπε, [...] χωρίς όμως να αλλάξει τις θεμελιώδεις διατάξεις για το πολίτευμα, τη βασιλεία και τη διαδοχή, τη λαϊκή κυριαρχία και τη διάκριση των εξουσιών, το σύστημα θα εκσυγχρονιζόταν τεχνικά. [...] Οι περισσότερες αλλαγές του συντάγματος αφορούσαν ακριβείς διατυπώσεις με στόχο την αποτελεσματικότερη εφαρμογή του πνεύματος του συντάγματος. Παρά τη δριμεία κριτική κατά του στέμματος, ο Βενιζέλος τόνισε ότι η δημοκρατία με βασιλιά ως αρχηγό του κράτους «είναι ο τύπος του πολιτεύματος, όστις προσαρμόζεται άριστα προς την πολιτικήν μόρφωσιν του Ελληνικού Λαού και εξυπηρετεί προσφορώτερον τα εδαφικά συμφέροντα». [...]

G. Hering, *Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, μτφ. Θ. Παρασκευόπουλος, Αθήνα 2006, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., σσ. 780-781.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β

[...] Οι απόψεις [των Κοινωνιολόγων] για τη μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος ήταν σχετικά συγκρατημένες [...]. Ζητώντας καλύτερη διασφάλιση της τοπικής αυτοδιοίκησης και την προσήκουσα εκπροσώπηση των πολιτικών μειοψηφιών στη βουλή επιδίωκαν να διευρύνουν τις δυνατότητες συμμετοχής των πολιτών [...]. Από την άλλη επιδίωκαν, όπως και οι Φιλελεύθεροι, να εκσυγχρονίσουν τη διοίκηση, δηλαδή να αυξήσουν την αποτελεσματικότητά της αποκεντρώνοντάς την και αποκλείοντας την άμεση επιρροή των πολιτικών, δημιουργώντας στην πράξη μια δημοσιοϋπαλληλία με μεγαλύτερα προσόντα και αξιοποιώντας τις τεχνικές εμπειρίες των καλύτερα οργανωμένων κρατών. Οι Κοινωνιολόγοι

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ – Γ΄ ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ

παρουσίασαν ένα εκτενές πρόγραμμα κοινωνικής πολιτικής, που περιλάμβανε κατάλογο μέτρων φορολογικής πολιτικής, νόμους προστασίας της εργασίας, βελτίωση του νομικού καθεστώτος για τους ενοικιαστές γης στη Θεσσαλία και ευνόηση των συνεταιρισμών. [...]

Για πρώτη φορά προτάθηκε ένα μικρό βήμα προς την πολιτική ισότητα των γυναικών: το Λαϊκό Κόμμα τούς υποσχόταν το δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι στις δημοτικές εκλογές. [...]

Σε πολλά πρακτικά ζητήματα το Λαϊκό Κόμμα ήταν πρόθυμο να κάνει συμβιβασμούς. [...] Ήταν ικανοποιημένο με τη δεκάωρη ημερήσια εργασία, για να μην επηρεαστεί αρνητικά η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής βιοτεχνίας.[...]

G. Hering, *Τα Πολιτικά Κόμματα στην Ελλάδα 1821-1936*, μτφ. Θ. Παρασκευόπουλος, Αθήνα 2006, εκδ. Μ.Ι.Ε.Τ., σσ. 847-852.

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ

[...] Ο κύριος σκοπός του Βενιζέλου είναι να εκσυγχρονίσει το κράτος και να συνειδητοποιήσει στον λαό την έννοια του δικαίου και του νόμου. Αναθεωρεί ορισμένα άρθρα του συντάγματος, [...] εξασφαλίζει τη μονιμότητα των δημοσίων υπαλλήλων, την ισοβιότητα των δικαστικών, του συμβουλίου επικρατείας κλπ. Ακόμη φιλοδοξεί και κατορθώνει να εξυγιάνει τους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς, [...]. Απαλλοτριώνει τα μεγάλα τσιφλίκια στη Θεσσαλία και διανέμει 300.000 στρέμματα σε 4.000 οικογένειες καλλιεργητών της. Στο ενεργητικό του ακόμη ανήκει η εργατική νομοθεσία, μολονότι τα εργατικά ζητήματα δεν είχαν ακόμη προβληθεί με ένταση. Με τη διορατικότητα του πραγματικού κυβερνήτη πρόβλεψε την έγκαιρη λύση των κοινωνικών προβλημάτων και απέτρεψε την απειλή θυελλών [...].

A. Βακαλόπουλος, *Νέα Ελληνική Ιστορία*, Θεσσαλονίκη 1991, εκδ. Βάνιας, σ. 344.

Όλα τα κείμενα αποδόθηκαν σε μονοτονικό· διατηρήθηκε, όμως, η ορθογραφία τους.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου σας να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό, με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Ώρα δυνατής αποχώρησης: 18.00.

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ

ΤΕΛΟΣ 4ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ